

Sikens, blåvingens och gräshoppornas Säkylä

SÄKYLÄ KOMMUN ligger i Sydvästra Finland i södra Satakunda. Invånarantalet är ca 5000 och totalarealen 268,61 kvadratkilometer, varav 60 procent land och 40 procent vatten.

Kommunen är känd för garnisonen som år 1963 grundades vid Huovinrinne på Säkylänharju åsen samt för sin omfattande och framgångsrika livsmedelsindustri. De största arbetsgivarna är Björneborgs Brigads garnison, Lännen Tehtaat Oyj fabriker, Broilertalo Oy, Säkylä kommun, Hälsovårdscentralen och Sucros Säkylä - fabriken.

Säkyläs varierandenatur innehåller detaljer som höjer dess värde bland de finska kommunerna. Mestadels inom Säkyläs område belägna sjön Pyhäjärvi är den största sjön i hela Sydvästra Finland. Sjön har vunnit berömmelse för sitt rena och klara vatten samt sin fiskrikedom, och för att bevara sjöns natu:rtillstånd har områdets invånare, kommuner och näringsliv gjort gemensamma ansträngningar: På Säkylåsen för sin del förekommer det insekter som inte finns annorstädes i Finland. Vidare kan nämnas att till åsens fauna och flora hör flera andra arter som har klassats sällsynta och hotade.

Intet under att nästan hälften av Säkyläkommuns areal ingår i det europeiska Natura 2000 -nätverket.

SOM EN FISKRIK SJÖ har Pyhäjärvi under gångna årtiondena givit försöljningen åt en stor grupp yrkesfiskare. I slutet av 1970- talet var det högst 12 notlag som deltog i vinterfiske. Under senare år har antalet notlag varierat från tre till fyra, och därtill funnits ett quotal yrkesmässiga fiskare.

Den bortåt miljonkilos fiskfångst som årligen dras upp från Pyhäjärvi betyder att man får 60 kilo fisk per hektar. De finska sjöarnas medelfångst är bara tio kilo per hektar.

De viktigaste fångstfiskarnas, sikens och sikløjans, andel i totalfångsten är ca 40 procent. Fritidsfiskarnas favoriter är storvuxna abborrar, vilka smakar särskilt bra som rökta, samt i spinnfisketävlingarna eftertraktade gäddor. Den inplanterade signalkräftan har under senaste år böljat ge rikliga fångster. Den största signalkräftan i Finlands Fritidsfiskares Centralförbunds rekordfiskregister är en 18,7 cm lång bjässe som har fångats från Pyhäjärvi.

Yrkesfiskare har effektivt varit med på det av EU finansierade fiskvårdsprojektet som syftar till att förbättra Pyhäjärvis tillstånd genom att fiska bort avsevärda mängder mindre viktiga fiskar såsom gärs, nors och mört.

SYDVÄSTRA FINLANDS största sjö, Pyhäjärvi, öppnar sig för åskådarens blick bländande vacker och klar. Det är kanske svårt att tro att vattnet tidvis kan vara fullt av blåalg, eller att Pyhäjärvi skulle vara hotad med en grön fara, övergödning.

Den alltför stora belastningen av näringsämnen som fortgått under årtionden har resulterat i Pyhäjärvis progressiva övergödning, eutrofiering. En stor del av näringsämnen har sitt ursprung i sjöns tillflödesområde, men också den belastning, som kornner luftledes i form av damm och regn, är av stor betydelse. Därtill utsätts sjön för inre belastning av näringsämnen, då de näringar som samlats i botten befrias till organismernas användning.

Ortborna har lyckligtvis alltid varit villiga att satsa på Pyhäjärvis skyddsarbete, och tillräckligt med resurser har sålunda stått till buds. Både i tillflödesområdet och på sjön har talrika vattenskyddsåtgärder genomförts och man har tillsvidare förmått stoppa eutrofieringen. Milda vintrar och översvämningar med sina maximala belastningar försvårar emellertid skyddsarbetet.

PYHÄJÄRVI är ett mångsidigt fågelvatten. Vid sjön påträffas årligen praktiskt taget nästan alla sjö- och strandfåglar som normalt förekommer vid de finska insjöarna. Till häckande fågelfauna hör både fåglar som är typiska för sjöar med karga stränder och klart vatten och de bästa frodiga fågelvikarnas krävande rariteter.

Pyhäjärvis.fågelliv är under förändringar. Under 1990-talet anslöts knölsvan och kanadagås som nykomlingar till sjöns häckfågelfauna. Också sångsvanen har redan häckat vid sjöns frodiga vikar på Säkyläsidan. På vintern ses ofta havsörnar som är ute efter skräpfisk som fiskarna lämnat efter sig på isen. Till och med 30 havsörn har observerats på Pyhäjärvis vintriga isvidder.

I närmaste framtid kan det hända så att också grågås, vitkindad gås och havstrut som allt oftare påträffats i området skall bosätta sig vid sjön. Likaså skall storskarvsstammens explosionsartade tillväxt vid Östersjön förorsaka spridningstryck till insjöar.

SÄKYLÄÅSEN är ett resultat av istidens mäktiga geologiska processer. För drygt 8000 år f Kr stack åsens högsta toppar upp som små holmar.

I finska förhållanden är Säkyläåsen en säregen naturformation. Dess sluttningar är mångenstädes avvikande branta och som högst ligger åsen 143 meter över havsytan. Under årtusenden har åsen varit vandringsleden för växter, djur samt också för människor. Där påträffas fortfarande växtarter, vilka rotade sig i den mark som omkring 10000 år tillbaka i tiden blottades ur havet.

Under de gångna årtusendena och -hundraena har åsen tidvis genomgått omfattande skogsbränder, och som följd av dem har det alltid varit vida, nästan trädlösa hedar och sandplaner på åsen.

Björneborgs Brigads garnison flyttade till Säkyläåsen år 1963. Därefter har en märkbar del av åsen fungerat som försvarsmaktens exercisområde. Ur naturskydds synvinkel har detta varit en stor lycka, för arméns exerciser hindrar åsen från att beskogas och därmed skapar gynnsamma förutsättningar för djur och växter som kräver öppna gassiga sluttningar och sandfält.

Svensk översättning: Inkeri Hurme
(Siian, sinisiiven ja sirkkojen Säkylä
Säkylän kunta 2005
ISBN 952-99490-1-4)